

Bosch & van Rijn

Franz-Lisztplantsoen 220
3533 JG Utrecht
030 – 677 6466

Auteurs

L. van Broekhuizen

Opdrachtgever

Gemeente Haaksbergen

Concept beleidsnota windenergie Haaksbergen

2024

Bosch & van Rijn
experts in duurzame energie

Concept beleidsnota windenergie Haaks- bergen

2024

Datum	26 januari
Versie	0.4
Auteur	Ludo van Broekhuizen
Tweede lezer	Duco van Dijk

Bosch & Van Rijn
Franz-Lisztplantsoen 220
3533 JG Utrecht

Tel: 030-677 6466
Mail: info@boschenvanrijn.nl
Web: www.boschenvanrijn.nl

© Bosch & Van Rijn 2024

Behoudens hetgeen met de opdrachtgever is overeengekomen, mag in dit rapport vervatte informatie niet aan derden worden bekendgemaakt. Bosch & Van Rijn BV is niet aansprakelijk voor schade door het gebruik van deze informatie

Inhoudsopgave

HOOFDSTUK 1	INLEIDING	3
HOOFDSTUK 2	VIGEREND BELEID	4
2.1	<i>Beleidskader provincie Overijssel</i>	4
2.2	<i>Locatiekeuze</i>	6
HOOFDSTUK 3	UITGANGSPUNTEN GEMEENTE HAAKSBERGEN	8
3.1	<i>Mitigatie milieueffecten</i>	8
3.2	<i>Landschappelijke inpassing</i>	11
3.3	<i>Projectparticipatie</i>	13
3.4	<i>Financiële participatie en lokaal eigendom</i>	14
3.5	<i>Uitvoerbaarheid</i>	16

Hoofdstuk 1 Inleiding

Voor de ontwikkeling van windenergie in de gemeente Haaksbergen is de provincie Overijssel het bevoegd gezag. Het is mogelijk om het bevoegd gezag over te dragen aan het college van Haaksbergen (hierna: college). Het college is voornemens Ge-deputeerde Staten van Overijssel (hierna: provincie) niet te verzoeken het bevoegd gezag over te dragen aan het college. Dit omdat het college niet of in onvoldoende mate denkt te kunnen voldoen aan de gestelde eisen vanuit de provincie om deze rol over te nemen. Het gaat er hierbij dan om, dat een gemeentelijk bestuursorgaan een project kan versnellen of daaraan anderszins aanmerkelijke voordelen zijn verbonden.

Het college wil regie houden op de ontwikkeling van windenergie op haar grondgebied, voor zover dit mogelijk is. Echter zijn de juridische mogelijkheden daarvoor beperkt. De provincie gaat als bevoegd gezag over de voorwaarden waar een initiatiefnemer aan moet voldoen om de vergunning te verkrijgen en is daarbij niet gebonden aan gemeentelijke beleidsregels. De gemeente wordt gezien als belanghebbende in het proces. De provincie heeft de gemeente Haaksbergen toegezegd dat, vastgesteld gemeentelijk beleid, gemotiveerd mee te wegen in zijn besluitvorming. Er worden afspraken gemaakt met de provincie over de uitgangspunten die Haaksbergen hanteert met betrekking tot windenergie. Dit zijn echter voor de provincie geen juridisch bindende beleidsregels.

Vanuit de provincie zal in het vergunningsproces het instrument 'projectbesluit' ingezet worden. Het projectbesluit wijzigt het omgevingsplan met regels die nodig zijn voor het uitvoeren van een windproject.

Het is de wens van de gemeente én de provincie dat voor de voorbereiding van het provinciale projectbesluit een bestuurlijke stuurgroep en een ambtelijke werkgroep worden ingesteld met daarin bestuurlijke respectievelijk ambtelijke vertegenwoordiging van de gemeenten Haaksbergen en Enschede en provincie Overijssel. In de stuurgroep worden afspraken gemaakt over de waarborging van de wensen en eisen van alle partijen met de nadrukkelijke intentie om een gezamenlijk gedragen besluit te nemen. Door in goed overleg te werken in stuur- en werkgroep wordt het proces gestroomlijnd en kunnen inhoudelijke verschillen van inzicht worden opgelost en afgestemd. De gemeente geeft het bevoegd gezag nadrukkelijk in overweging een vertegenwoordiger van de omgeving, bijvoorbeeld een onafhankelijk voorzitter van een omgevingsadviesraad of klankbordgroep, zitting te laten nemen in de stuurgroep.

De ruimtelijke kaders van de provincie zijn leidend voor de positie die de gemeente inneemt. In voorliggende beleidsnota is vastgelegd welke uitgangspunten de gemeente hanteert met betrekking tot de aspecten van windenergie waarvoor de provincie geen beleidsregels heeft opgesteld.

Hoofdstuk 2 Vigerend beleid

2.1 Beleidskader provincie Overijssel

In het landelijke Klimaatakkoord, dat op 28 juni 2019 gepresenteerd werd, is afgesproken dat elke regio een Regionale Energiestrategie (RES) opstelt. In deze RES geven regio's aan op welke manier ze invulling geven aan de duurzaamheidsdoelstellingen van het Klimaatakkoord. De gemeente Haaksbergen is gelegen in RES-regio Twente en heeft in de RES 1.0 als doel gesteld om 94 GWh per jaar aan duurzame elektriciteit op te wekken. Dat is uitgesplitst in:

- 22 hectare zon op dak (20 GWh).
- 30 hectare zonnenvelden (24 GWh).
- 5 windturbines (50 GWh).

Op 18 juli 2023 hebben Gedeputeerde Staten van de provincie Overijssel nieuw windbeleid vastgesteld¹. Vervolgens is op 16 januari 2024 het ontwerp van de wijziging van de Omgevingsverordening inzake de instructieregel windenergie 2024 en het Provinciaal Programma Energiestrategie (PPE) 2024 vastgesteld². De relevantie van deze beleidsstukken is hieronder samengevat.

De provincie heeft in het ontwerp van de gewijzigde Omgevingsverordening 2024 vier clusters aangewezen voor windturbines. Het gaat om de volgende gebieden: langs de A35-ATT, langs de A1, in de regio Ommen/Hardenberg en in de regio Zwolle, Staphorst, Dalfsen en Zwartewaterland. Deze voorkeursgebieden zijn weergegeven in Figuur 1. De gemeente Haaksbergen ligt in het clustergebied langs de A35-ATT.

In de ontwerp-Omgevingsverordening is opgenomen dat gemeentelijke omgevingsplannen niet mogen voorzien in nieuwe ontwikkelingen binnen de voorkeursgebieden voor windenergie, die een optimale invulling van het gebied voor grootschalige clustering van windturbines in de weg staan. Omgevingsplannen op gronden buiten de voorkeursgebieden voorzien alleen in de mogelijkheid om nieuwe windturbines op te richten als deze windturbines deel uitmaken van een cluster van minimaal 4 windturbines. Uitzondering hierop zijn bedrijventerreinen of daar direct aan grenzende ruimte waar ruimte kan worden geboden voor het realiseren van 1 of meer windturbines.

¹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/prb-2023-8116.pdf>

² <https://www.overijssel.nl/loket/terinzageleggingen/terinzagelegging-ontwerp-aanpassing-omgevingsverordening-overijssel-windenergie-en-provinciaal-programma-energiestrategie-2024/>

Omgevingsplannen voorzien niet in het oprichten van windturbines voor zover dit ertoe leidt dat er in Overijssel jaarlijks in totaal meer dan 2 TWh aan windenergie geproduceerd wordt. In het ontwerp PPE is voor het gebied A35-ATT, (sub)cluster: Enschede - Haaksbergen een voorgestelde maximale ambitie van 160 GWh opgenomen. Na de eerste programmeercyclus neemt de provincie de definitieve maxima (leidend tot 2 TWh) op in het definitieve PPE.

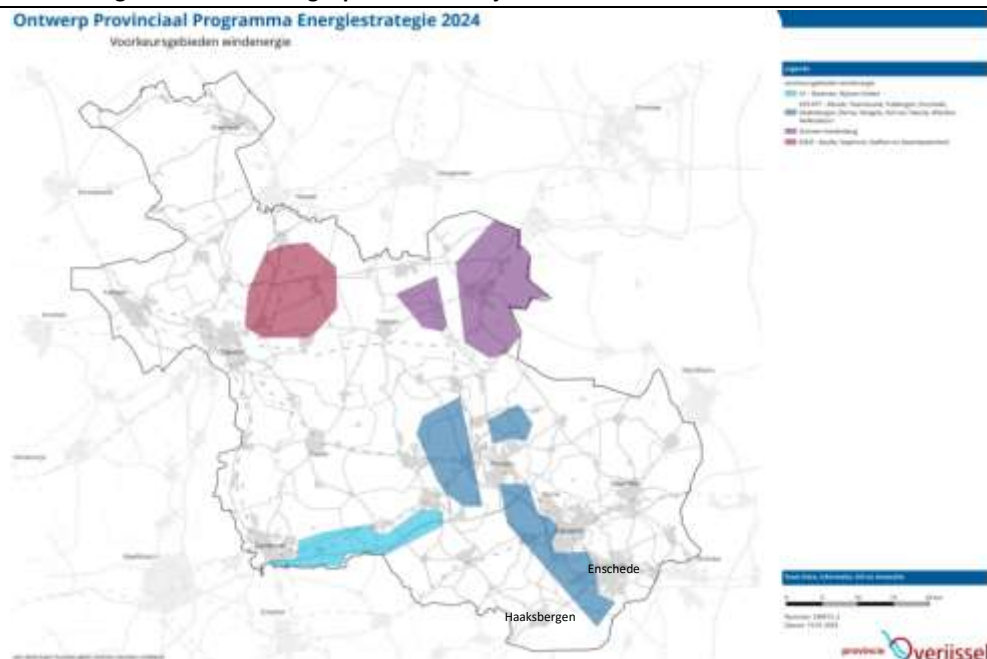
Over de maxima per gebied maakt de provincie afspraken met de gebieden (lees: de betreffende gemeenten in dat gebied). Die afspraken gaan over:

- Het maximaantal op te wekken GWh per gebied.
- Fasering in openstellingstermijn voor deelgebieden voor aanvragen en duur van deze termijn.
- Weergave van de lopende procedures.
- Rolverdeling in bevoegd gezag.
- Ondersteuning vanuit provincie aan gemeenten.

Om tot deze afspraken te komen maakt de provincie tenminste elke twee jaar programmeringsafspraken wind op land (pWOL). De provincie faciliteert het maken van de programmeringsafspraken om te zorgen voor voortgang, gelijksoortigheid en afstemming tussen de gebieden.

Omgevingsplannen staan alleen toe dat nieuwe windturbines worden opgericht als dit past binnen de geldende programmeringsafspraken windenergie, zoals deze zijn gemaakt en vastgelegd in bestuurlijke afspraken tussen provincie en gemeenten.

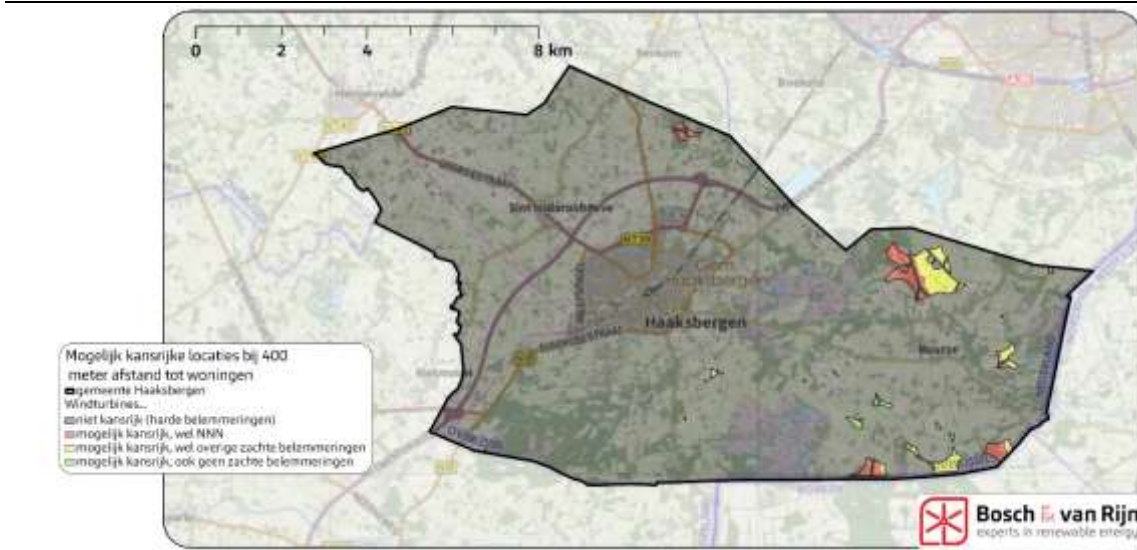
Figuur 1 Voorkeursgebieden windenergie provincie Overijssel

2.2 Locatiekeuze

In het Haalbaarheidsonderzoek windenergie (Bosch & van Rijn, 7 maart 2023) zijn in maart 2023 voor de gemeente Haaksbergen de ruimtelijke mogelijkheden voor grootschalige windturbines in de gemeente Haaksbergen verkennend in beeld gebracht. Dit resulteerde in twee zoekgebieden: 'Buurse Noord' en 'Buurse Zuid'. Zoekgebied 'Buurse Noord' bestaat uit een aaneengesloten gebied, terwijl zoekgebied 'Buurse Zuid' meer versnipperd is (zie Figuur 2).

Figuur 2 Kanskaart Haaksbergen bij een afstand van 400 tot woningen³

Na het vaststellen van de zoekgebieden stelde de provincie nieuw beleid vast, zoals beschreven in paragraaf 2.1. Het provinciaal beleid geeft de voorkeur aan grootschalige clustering. Door de aanscherping van de windladder valt het zoekgebied Buurse Zuid buiten het provinciaal voorkeursgebied. Buiten de grootschalige clustering wordt door Gedeputeerde Staten in beginsel alleen medewerking verleend aan initiatieven van vier of meer windturbines.

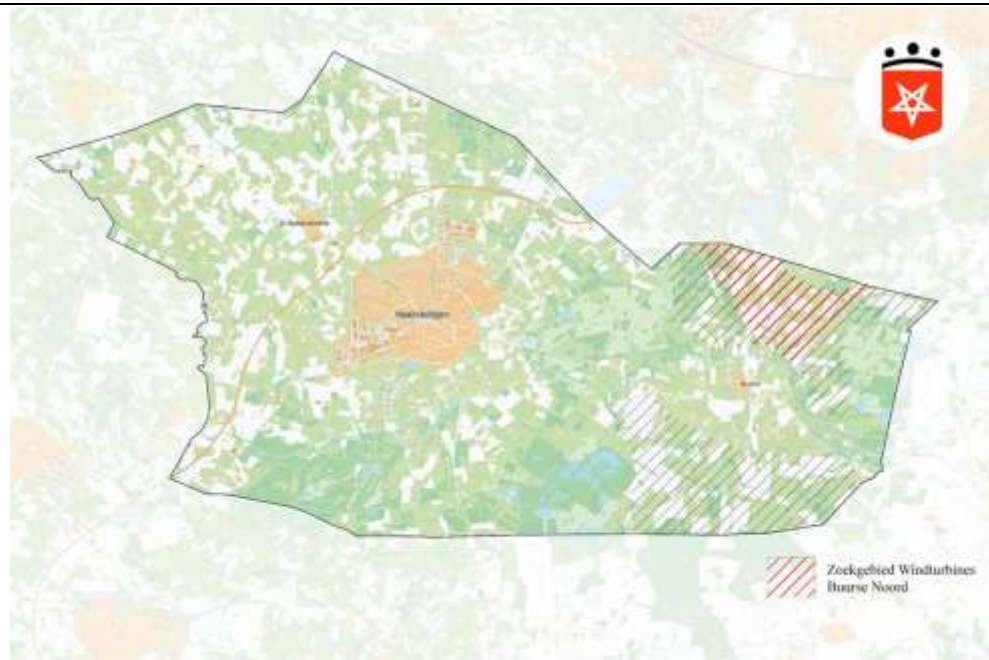
Uit het haalbaarheidsonderzoek, waarvan de resultaten op 19 april 2023 door de gemeenteraad zijn vastgesteld, is gebleken dat de technische mogelijkheden van Buurse Zuid beperkt zijn. Eventuele afstandsnormen of aangescherpte geluidsnormen waren ten tijde van besluitvorming over de zoekgebieden nog niet bekend. In het op 12 oktober 2023 gepubliceerde ontwerpbesluit 'tot wijziging van het Besluit

³ Dit is een vuistregel waarbij doorgaans voldaan kan worden aan geluidsnormen. Nader onderzoek moet de daadwerkelijke haalbaarheid van windturbineposities bepalen.

activiteiten leefomgeving, het Besluit kwaliteit leefomgeving en het Omgevingsbesluit (Besluit windturbines leefomgeving⁴) is, onder meer, een afstandsnorm opgenomen. Artikel 5.162d (afstandsnorm windturbines) in voornoemd ontwerpbesluit luidt als volgt: *“In een omgevingsplan wordt een afstand van ten minste twee keer de tiphoogte van de windturbine in acht genomen tussen een windturbine en een windturbinegevoelig gebouw.”* Door de verwachte aanscherping van de landelijke normen wordt de haalbaarheid van windenergie in Buurse Zuid verder beperkt. De aanscherping heeft waarschijnlijk geen, of beperkte, invloed op het initiatief in Buurse Noord.

Onder meer om bovengenoemde redenen heeft de gemeenteraad op 29 november 2023 het besluit genomen dat enkel Buurse Noord nog beschikbaar is voor de ontwikkeling van windturbines. Op basis de overlap tussen de kanskaart uit het haalbaarheidsonderzoek en de door de provincie aangeduide clustergebieden is het zoekgebied Buurse Noord vastgelegd zoals weergegeven in Figuur 3.

Figuur 3 Ligging zoekgebied Buurse Noord

⁴ <https://www.platformparticipatie.nl/windturbinesleefomgeving/ontwerpbesluit-windturbines-leefomgeving/default.aspx>

Hoofdstuk 3 Uitgangspunten gemeente Haaksbergen

3.1 Mitigatie milieueffecten

Milieunormen voor de ontwikkeling van windturbines zijn vastgelegd in het Activiteitenbesluit milieubeheer. Door een uitspraak⁵ van de Afdeling Bestuursrecht-spraak van de Raad van State (ABRVs) kunnen de rechtstreeks geldende milieunormen voor geluid, slagschaduw en externe veiligheid uit het Activiteitenbesluit milieubeheer en de Activiteitenregeling milieubeheer (Arm) echter niet langer gebruikt worden voor windparken (3 of meer windturbines) en is het aan het bevoegd gezag om in milieunormen te voorzien. Deze route is in de betreffende uitspraak van de Raad van State geschetst en door de Minister van EZK in een brief⁶ aan de Tweede Kamer geduid en bevestigd. Concreet betekent dit dat het bevoegd gezag zelf lokale milieunormen moet vaststellen waar een windpark aan moet voldoen. Als reactie op bovengenoemde route is er jl. in het kader van de Nieuwe Omgevingsvisie Overijssel, waar de provincie momenteel aan werkt, parallel een Omgevingseffectrapportage (OER) fase 2a uitgevoerd. Binnen deze OER is een viertal mitigerende maatregelen uitgewerkt. Het gaat hierbij om maatregelen rondom geluid, slagschaduw, natuur en landschap.

Er zijn echter nieuwe landelijke normen op komst. De Ontwerpwindturbinebepalingen leefomgeving zijn op 12 oktober 2023 bekend gemaakt. Na verwerking van zienswijzen en het advies van de Commissie voor de Milieueffectrapportage wordt het ontwerpbesluit voor reactie voorgehangen bij het parlement, waarna het voor advies aan de Afdeling advisering van de Raad van State wordt voorgelegd. Het ontwerpbesluit zal, als het voor advies bij de Raad van State ligt, ook nog bij de Europese Commissie worden genotificeerd in verband met de technische voorschriften die het besluit bevat. Vooralsnog is de verwachting dat de windturbinebepalingen medio 2024 worden vastgesteld. In het Ontwerpbesluit windturbines leefomgeving nota van toelichting staat dat de normen op 1 juli 2025 in werking treden.

De gemeente Haaksbergen volgt de landelijke normen (inclusief de ontwerpwindturbinebepalingen). Aanvullend daarop past de gemeente het zogenoemde 'ALARA-principe' toe. ALARA staat voor "As low as reasonably achievable". Dit wil zeggen dat de milieuhinder door windturbines zo veel moet worden beperkt als redelijkerwijs mogelijk is. In dat kader is een aantal uitgangspunten opgesteld.

⁵ ECLI:NL:RVS:2021:1395

⁶ DGKE-WO / 21177649, 6 juli 2021

3.1.1 *Toelichting standaardwaarden en grenswaarden*

In de uitgangspunten spreken we van standaardwaarden en grenswaarden. Een standaardwaarde geeft een situatie aan die toereikend wordt geacht. Onder deze waarde kan nog wel hinder optreden, maar er is dan geen nader onderzoek of afweging nodig. Wanneer aan de standaardwaarde is voldaan, gelden geen belemmeringen omdat dan voldoende bescherming tegen hinder wordt geboden. Er kan worden afgeweken van de standaardwaarden tot aan de grenswaarde. Dit moet dan wel gemotiveerd gebeuren. De grenswaarde geeft daarmee het beschermingsniveau aan dat in ieder geval bereikt en in stand gehouden moet worden (basisbeschermingsniveau). Dit biedt het bevoegd gezag ruimte om lokaal een goede afweging te kunnen maken van economische en maatschappelijke belangen, zoals bescherming van de leefomgeving van inwoners en duurzame energiedoelstellingen.

3.1.2 *Geluid*

Windturbines produceren geluid dat hinderlijk kan zijn voor omwonenden. Daarom bestaan er geluidsnormen. Deze normen worden uitgedrukt in dB L_{den} en dB L_{night} . L_{den} staat voor Level day, evening, night, ofwel het tijdgewogen jaargemiddelde geluidsniveau in de dag, de avond en de nachtperiode. 's Avonds geldt er een correctie van +5 dB en 's nachts van +10 dB. Er is gekozen voor deze weging om recht te doen aan de omstandigheden. 's Avonds en 's nachts zijn mensen vaker in rust, is het omgevingsgeluid minder, maar waait het vaak harder. Daarom wegen de avond en de nachtperiode zwaarder mee dan de dagperiode. L_{night} is het jaargemiddelde geluidsniveau in de nachtperiode.

In het verleden gold een grenswaarde van 47 dB L_{den} en 41 dB L_{night} voor geluidsgevoelige objecten (zoals woningen). In de ontwerpwindturbinebepalingen is dit aangescherpt tot een standaardwaarde van 45 dB L_{den} en 39 dB L_{night} en een grenswaarde van 47 dB L_{den} en 41 dB L_{night} . Voor de Haaksbergen geldt dat deze aanscherping kan zorgen voor minder geluidshinder bij omwonenden, terwijl het zoekgebied Buurse Noord nog wel ruimte biedt voor de ontwikkeling van windturbines.

Uitgangspunt

Om de bewoners zo goed mogelijk te beschermen tegen geluidshinder, zonder de ontwikkeling van windturbines onmogelijk te maken, worden de geluidsnormen conform de ontwerpwindturbinebepalingen overgenomen. Dit betreft een standaardwaarde van 45 dB L_{den} en 39 dB L_{night} en een grenswaarde van 47 dB L_{den} en 41 dB L_{night} .

3.1.3 *Slagschaduw*

Als gevolg van het draaien van de windmolens kunnen bewegende schaduwen ontstaan die doorgaans als hinderlijk worden ervaren. Dit noemt men slagschaduw.

Conform het Activiteitenbesluit Milieubeheer gold de norm dat op de gevel van een woning niet meer dan 17 dagen per jaar gedurende meer dan 20 minuten per dag

slagschaduw kan optreden. Aan de hand van rekenmethodes is van tevoren vast te stellen op welke dagen en op welk moment van de dag een slagschaduw kan optreden. Of de slagschaduw ook echt optreedt op de voorspelde dagen, hangt af van de volgende punten:

- Is het op die dagen onbewolkt?
- Draait de turbine op dat moment of staat het stil? Bijvoorbeeld door een lage windsnelheid, stilstandvoorziening of onderhoud.
- Waait de wind (precies) uit de richting waar de zon staat? Het oppervlakte van de schaduw die de windturbine maakt is dan het grootst.

In de ontwerpwindturbinebepalingen is de norm voor slagschaduw aangescherpt tot een grenswaarde van maximaal 6 uur per jaar en maximaal 20 minuten per dag. Het is echter mogelijk om de slagschaduwduur nog verder te beperken door middel van een stilstandvoorziening. Dit gaat ten koste van de opbrengst van het windpark. Vaak is deze opbrengstderving van een dergelijke stilstandvoorziening echter gering.

Uitgangspunt

Om de hinder van slagschaduw zo ver mogelijk te beperken hanteert de gemeente Haaksbergen voor slagschaduw een standaardwaarde van 0 uur slagschaduw per jaar. De grenswaarde van 6 uur per jaar en maximaal 20 minuten per dag van de ontwerpwindturbinebepalingen blijft staan (zie paragraaf 3.1.1.).

3.1.4 *Obstakelverlichting*

Moderne windturbines hebben 's nachts rode lampen aan staan. Deze obstakelverlichting is wettelijk verplicht vanwege de veiligheid van het vliegverkeer voor alle windturbines die een tiphoogte van 150 meter of hoger hebben en in sommige situaties voor windturbines die een lagere tiphoogte hebben. Deze lampen zijn tot op grote afstand te zien en omwonenden kunnen er overlast door ervaren.

Er bestaan verschillende technische oplossingen die al in het buitenland (met name Duitsland) succesvol worden toegepast. Uitgangspunt is dat de lichten 's avonds (buiten de daglichtperiode) en 's nachts uitstaan en alleen branden als een vliegtuig of helikopter wordt gedetecteerd in de nabijheid van het windproject. Zodra een vliegtuig in de buurt is gaan de lichten tijdelijk aan totdat het vliegtuig voorbij is gevlogen. De meest toegepaste techniek is op basis van transponders. Elk vliegtuig (dat buiten de daglichtperiode vliegt) is verplicht een transponder te hebben die een signaal uitzendt. Bij een windproject wordt dan een ontvanger geïnstalleerd die het signaal van de transponder opvangt en de lichten aanzet. Er zijn ook systemen op basis van (passieve) radar. De Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) toetst elk afzonderlijk systeem voor elk windproject. Onderdeel van deze toets is een lokale vliegtest. Afhankelijk van de technische instellingen en de hoeveelheid vliegbewegingen in de buurt is de verwachting dat de lampen 75-97% van de tijd uitstaan.

Uitgangspunt

Het toepassen van een naderingsdetectie voor alle windturbines in de gemeente ten aanzien van obstakelverlichting.

3.1.5 *Transparantie over gebruik van grondstoffen*

In de vergunningsfase wordt er bij de initiatiefnemer aangedrongen om transparantie te bieden over gebruikte grondstoffen.

Uitgangspunt

De initiatiefnemer dient duidelijk te maken welke bouwmaterialen er gebruikt worden en welke stoffen er vrij kunnen komen tijdens de bouw- en gebruiksfase. De gemeente dringt er bij de provincie op aan deze voorwaarde op te nemen in de vergunningen en daarbij aan te dringen op het toepassen van het ALARA-principe (zie paragraaf 3.1).

Tevens dient de initiatiefnemer voor start bouw van een windturbine een plan aan te leveren waarin staat beschreven hoe er met de vrijkomende materialen wordt omgegaan bij einde levensduur. Denk hierbij o.a. aan aspecten rondom verwijderen en recyclen van de onderdelen van de windturbine.

3.2 Landschappelijke inpassing

Het provinciaal beleid schrijft voor dat de windturbines in een clusteropstelling worden geplaatst. Daarnaast hanteert de gemeente nog enkele uitgangspunten met betrekking tot de opstelling.

Uitgangspunt:

- Geen grid-opstelling: Een dergelijke opstelling hoort thuis in grootschalige landschappen zoals de Flevopolder of op zee. Het landschap rondom het zoekgebied is kleinschaliger van aard, met her en der houtwallen en bebosning. Een rechte lijnige grid-opstelling past hier niet bij.
- Beplanting: Boombepanting kan het zicht op de windturbines verminderen. Dit kan wenselijk zijn, voor bijvoorbeeld omwonenden. Van een initiatiefnemer wordt verwacht dat deze proactief met omwonenden in gesprek gaat over dit onderwerp, waarna inbreng van de omwonenden wordt meegenomen in een landschappelijk inrichtingsplan. Daarin wordt gemotiveerd waarom de inbreng wel of niet in het ontwerp wordt overgenomen.
- De voet van de windturbine: Indien de voet van de windturbine zichtbaar is vanaf de openbare ruimte, geldt een aantal uitgangspunten om verrommeling van het landschap tegen te gaan: de transformatorkast wordt in de mast geïntegreerd; er worden zo min mogelijk hekwerken om de turbine geplaatst; de verharding voor beheerwegen e.d. wordt geminimaliseerd en de funderingsplaat wordt weggewerkt in de ondergrond.

- **Vorm en kleur:** De kleur van de mast, de rotorbladen en de gondel is wit. Er komen geen markeringen op de bladen. Indien vanuit landschappelijk oogpunt gewenst, kunnen aan de onderkant van de mast groene markeringen worden gezet. Een voorbeeld van dergelijke markeringen is weergegeven in Figuur 4.

Over de landschappelijke inpassing kan de omgeving meepraten. Bovenstaande punten dienen dan ook te worden meegenomen in het participatietraject. Hierover is meer toegelicht in paragraaf 3.3.

Bij de vergunningsaanvraag voor de plaatsing van windturbines hoort een landschappelijk inrichtingsplan waarin bovenstaande thema's aan de orde komen. De initiatiefnemer zorgt voor dit inrichtingsplan.

Figuur 4 Groene markeringen op de mast van een windturbine

3.3 Projectparticipatie

Projectparticipatie gaat over het betrekken van de omgeving bij het concretiseren van een project. Deze participatie bestaat o.a. uit het voeren van een gebiedsproces vanuit het actief informeren van stakeholders en inwoners en het ophalen van input over het concrete project, bijvoorbeeld via inspraakavonden of het inrichten van klankbordgroepen of adviesraden.

Met een gebiedsproces wordt hier het proces bedoeld, waarbij voor belanghebbenden rondom het beoogde windproject medezeggenschap is georganiseerd en geborgd bij de verdere ontwikkeling ervan. Bij belanghebbenden denken we aan direct omwonenden én ondernemers, grondeigenaren, natuur- en milieuorganisaties, energiecoöperaties, de gemeente en andere betrokkenen. Doel hiervan is het, zo veel als per project mogelijk, rekening houden met belangen die spelen rondom het windproject.

Middels een gebiedsproces, dat samenloopt met de verschillende ontwikkelfases van een windpark, worden belanghebbenden gaandeweg ook inhoudelijk meegenomen in de (kennis)ontwikkeling van windontwikkeling. Hierdoor hebben belanghebbenden medezeggenschap bij de ontwikkeling op die momenten dat zij de meeste invloed kunnen uitoefenen, namelijk wanneer de keuzes gemaakt worden. Zo kunnen belanghebbenden bijvoorbeeld hun mening uiten over de landschappelijke inpassing van de windturbines en gezamenlijk besluiten wat mogelijk is om zo veel mogelijk van de wensen van belanghebbenden te realiseren.

Daarnaast biedt het gebiedsproces een stevige basis om de 50% lokaal eigendom goed te kunnen organiseren. Dit gaat het beste wanneer belanghebbenden (zoals een energiecoöperatie of een lokale belangenorganisatie) van begin af aan mee kunnen ontwikkelen en niet pas na realisatie een windproject kunnen overnemen van de ontwikkelaar. In de nadere ontwikkelingsfase is er immers nog de meeste keuzevrijheid om het windproject vorm te geven.

Uitgangspunt

De initiatiefnemer dient een gebiedsproces vorm te geven waarin medezeggenschap wordt geborgd, conform bovenstaande omschrijving en conform het gestelde in het Provinciaal Programma Energie. Hiervoor stelt de initiatiefnemer een participatieplan op en legt deze ter goedkeuring voor aan het bevoegd gezag en de gemeente Haaksbergen.

3.3.1 *Omgevingsovereenkomst*

Om de inbreng van belanghebbenden te borgen en de uitkomsten van het gebiedsproces mee te kunnen wegen bij de besluitvorming, is het noodzakelijk dat de resultaten van het gebiedsproces vastgelegd worden in een document: de Omgevingsovereenkomst. De Omgevingsovereenkomst wordt gesloten tussen de initiatiefnemers, coöperatie, gemeente, provincie en de omgeving.

In een omgevingsovereenkomst is beschreven waar alle partijen tijdens het gebiedsproces afspraken over hebben gemaakt en waarover niet, met toelichting vanuit de betrokken belanghebbenden. Het is niet waarschijnlijk dat alle belanghebbenden het eens worden over alle aspecten van het windproject, maar er wordt wel over alle aspecten een inhoudelijk gesprek gevoerd. Dit wordt vastgelegd in notulen van de bijeenkomsten en uiteindelijk in de omgevingsovereenkomst. Het

bevoegd gezag legt de omgevingsovereenkomst naast de omgevingsvergunning-aanvraag om te toetsen of de initiatiefnemers ook daadwerkelijk de overeengekomen aspecten hebben opgenomen in het plan.

Aspecten die worden vastgelegd in een dergelijke overeenkomst zijn ten minste:

- Landschappelijke inpassing.
- Breder gebiedsontwikkeling gekoppeld aan het windpark.
- Afspraken rondom hinderreductie (geluid, slagschaduw, licht).
- Afspraken over betrokkenheid belanghebbenden tijdens exploitatiefase.
- Financiële participatie.
- Gebiedsfonds.
- Borging lokale betrokkenheid/zeggenschap.

Uitgangspunt

Het gebiedsproces wordt vastgelegd in een omgevingsovereenkomst. De onderwerpen die in de omgevingsovereenkomst moeten landen, worden vastgesteld in overleg tussen de initiatiefnemers, coöperatie, gemeente, provincie en de omgeving, maar betreffen tenminste de in deze paragraaf genoemde onderwerpen. De omgevingsovereenkomst wordt als bijlage onderdeel van de anterieure overeenkomst tussen de initiatiefnemer, het bevoegd gezag en de gemeente.

3.4 Financiële participatie en lokaal eigendom

Vanuit het landelijke Klimaatakkoord en de RES Twente wordt ingezet op het streven naar minimaal 50% lokaal eigendom van een windproject. Ook de provincie Overijssel hanteert dit doel van 50% lokaal eigendom en heeft in haar Provinciaal Programma Energie eisen opgenomen hoe dit vormgeven moet worden. De gemeente Haaksbergen sluit zich bij dit doel en de gestelde eisen uit het Provinciaal Programma Energie aan. Voor de concrete invulling van de definitie van lokaal eigendom hanteert de gemeente een aantal aanvullende uitgangspunten.

3.4.1 *Lokaal eigendom*

Bij 50% lokaal eigendom gaat het erom dat de zeggenschap over een ontwikkeling voor minimaal 50% in handen is van een collectief van inwoners, in de vorm van een energiecoöperatie of vergelijkbaar.

De gemeente hecht veel waarde aan het waarborgen dat het eigendom ook daadwerkelijk in handen van de lokale gemeenschap blijft. Gezien de ligging van het zoekgebied aan de noordkant van de gemeente Haaksbergen, behoren ook inwoners van de gemeente Enschede tot de betrokkenen.

Uitgangspunt

Afwijkend aan de minimale norm van 1500 meter zoals opgenomen in het Provinciaal Programma Energie hanteert de gemeente Haaksbergen een norm van 4000 meter. Omwonenden van het windproject die binnen een straal van 4000 m van ten minste één van de windturbines wonen krijgen als eerste de mogelijkheid om in het windproject te investeren. Alleen wanneer deze investeringsronde niet voldoende kapitaal oplevert om de ontwikkeling van het windproject te financieren, wordt de investeringsmogelijkheid opengesteld aan potentiële investeerders buiten dit gebied.

3.4.2 *Rol coöperatie*

Een coöperatie heeft de verantwoordelijkheid om de lokale belangen te behartigen, leden te werven en bij te dragen aan het verbreden en versterken van acceptatie en draagvlak voor de ontwikkeling. Hierbij is het van belang dat betrokkenen in gelijke omstandigheden een gelijke behandeling krijgen.

Uitgangspunt

Een coöperatie die zich aan de ontwikkeling van het windproject verbindt, dient betrokkenen uit zowel de gemeente Haaksbergen als de gemeente Enschede de mogelijkheid te bieden om te participeren onder gelijke voorwaarden. Ook de informatievoorziening dient gelijk te zijn richting alle betrokkenen, ongeacht in welke gemeente ze wonen.

Initiatiefnemer zal de rechten en verplichtingen die worden gesloten in de geldende overeenkomsten niet zonder toestemming van de provincie en gemeente aan een derde partij overdragen. Met uitzondering van een andere rechtspersoon binnen de organisatie van de initiatiefnemer op voorwaarde dat de overnemende partij tot de geldende overeenkomsten als partij toetreedt.

Initiatiefnemer neemt de verplichting op in de te sluiten overeenkomsten dat uitspraken en uitgangspunten, zoals opgenomen in deze beleidsnota en andere geldende beleidskaders, na een eventuele overdracht van aandelen of een aandelenfusie waarbij initiatiefnemer betrokken is, in stand en afdwingbaar blijven.

3.4.3 *Gebiedsfonds*

Het is belangrijk dat de lusten en de lasten van windenergie eerlijk verdeeld zijn. Om ervoor te zorgen dat de lokale inwoners die het meeste zullen merken van de windturbines zeggenschap houden over de opbrengsten, wordt verwacht van een initiatiefnemer dat deze een gebiedsfonds inricht waar de directe omgeving zeggenschap over heeft.

Uitgangspunt

Conform de Gedragscode Acceptatie & Participatie Windenergie op Land⁷, komt tenminste € 0,50 per opgewekte MWh ten goede aan het gebiedsfonds. Tijdens de procesparticipatie maakt de initiatiefnemer afspraken met de omgeving over de (besluitvorming over de) besteding van dit fonds. Hierbij kan gedacht worden aan directe financiële compensatie van omwonenden, investeringen in lokale maatschappelijke doelen of projecten in de leefomgeving. De inrichting van het gebiedsfonds wordt opgenomen in de anterieure overeenkomst tussen de initiatiefnemer en het bevoegd gezag.

3.5 Uitvoerbaarheid

Voor de gemeente is het belangrijk om te kunnen vertrouwen op de uitvoerbaarheid van een initiatief voordat de vergunning wordt verleend.

Uitgangspunt

Van een initiatiefnemer wordt verwacht dat deze voldoende kennis en ervaring in huis heeft om het project tot uitvoering te brengen, dan wel derde partijen betreft met voldoende expertise. Ook dienen de grondovereenkomsten ondertekend te zijn bij aanvang van de ontwikkeling.

Daarnaast is er is een grote vraag naar netcapaciteit in Nederland en zo ook in de regio Twente. Het is aan de initiatiefnemer om afspraken te maken met de netbeheerder over aansluiting van het windpark voorafgaand aan de realisatie. Er is in zoverre geen sprake van 'stekkerrecht'. De initiatiefnemer is zelf verantwoordelijk om de aansluiting op het elektriciteitsnet te regelen. De afspraken tussen de initiatiefnemer en afnemer(s) van de elektriciteit worden met het bevoegd gezag gedeeld als onderdeel van de vergunningsaanvraag. Een windturbine dient uiterlijk één jaar na realisatie aangesloten te kunnen worden op het elektriciteitsnetwerk. Dit dient aangetoond te worden met een schriftelijke, geldende offerte van de netbeheerder of een positief advies van deze beheerder.

⁷ <https://www.nwea.nl/gedragscode-wind-op-land/>

Franz-Lisztplantsoen 220
3533 JG Utrecht
www.boschenvanrijn.nl

